

НА ЯРМАРКУ З МАЙСТРАМИ СПІЛКУВАЛИСЬ Й ПРО ГРУПИ СЛІВ ЗА ЗНАЧЕННЯМ ДІЗНАЛИСЬ

Урок української мови у 3-му класі

Тетяна СИТНИК, учителька початкових класів,
Перша міська гімназія, м. Черкаси

Щоб цікаво організувати узагальнення знань про значення слова, органічно поєднавши завдання різних типів із народознавчим матеріалом про діяльність ярмарків, скористайтеся пропонованою публікацією.

Тема. Слово. Значення слова.

Мета. Перевірити знання з теми. Систематизувати уявлення учнів про групи слів за значенням. Розвивати зв'язне мовлення, мислення, пам'ять. Виховувати інтерес до народних ремесел.

Матеріали та обладнання: мультимедійний комплект, презентація, аудіозаписи мелодії у виконанні троїстих музик та "Пісні про рушник" (сл. А. Малишка, муз. П. Майбороди); вишитий рушник, сорочка, ілюстрації із зображенням народних майстрів з різних ремесел та їхніх виробів; гончарні вироби; таблиця-опора "Сенкан", тлумачні словники, картки зі схемою "Слово", картки із завданнями, картки зі смайликами.

Хід уроку

I. Організаційний момент (1–2 хв)

Всі на ярмарок до нас
Поспішайте, діти!
Тут цікавого багато
Може те зустріти.

II. Актуалізація опорних знань (1–2 хв)

Групування

Учитель просить дітей подумати, які асоціації у них виникають, коли вони чують слово "ярмарок". Учні також називають місце, де відбувається найбільший в Україні ярмарок. (У с. Сорочинці на Полтавщині.)

Орієнтовний зміст асоціацій

- Торгівля;
- товар;
- базар;
- народні традиції;
- подарунки;
- конкурси.

II. Повідомлення теми і мети уроку (1–2 хв)

1. Розповідь учителя

З давніх-давен ярмарок — не лише торгівля товаром, а й демонстрація майстерності народних умільців. Наприклад, гончарі на ярмарках виготовляли посуд, ковалі показували вміння працювати з металом.

Ось і ми зараз побуваємо на ярмарку, завітаємо в майстерні різних ремісників, а також продемонструємо свої знання з теми "Слово. Значення слова". Для цього ми будемо повторювати вивчене з теми, перевіряти і закріплювати отримані знання, вчитися правильно вживати слова.

На ярмарку покупці залюбки розглядають і купують різні товари, ремісники зароблять гроші й демонструють свою майстерність. На нашому уроці-ярмарку ми будемо розглядати завдання різних типів, демонструвати свої навички з їх розв'язування і "заробляти" міцні знання.

III. Робота з теми уроку (25–27 хв)

1. Хвилинка каліграфії

Діти повторюють написання букви "я" та її поєднань з іншими буквами, розглядають записи на дошці й відтворюють їх у зошитах.

Я я Яя яв яр ля ря оя як ярмарок

2. Звуковий аналіз слова "ярмарок"

Учні виконують аналіз слова і пояснюють, чому у ньому неоднакова кількість звуків і букв. За виконання роботи можна отримати 1 бал.

3. Творче завдання (робота в групах)

Кожна з 4-х груп опрацьовує одне із запропонованих завдань.

Орієнтовний зміст завдань

- Скласти розповідне, питальне та спонукальне речення зі словом "ярмарок".

- Створити сенкан про ярмарок за схемою-опорою.
- Пояснити значення вислову “Згубився, як пес на ярмарку”. Ввести його в речення.
- Опрацювати за “Тематичним словником школяра” лексичне значення слів “ярмарок” і “базар”. Заповнити діаграму Венна.

Виконання кожного завдання оцінюють 2 балами.

Орієнтовний зміст сенкана

Ярмарок.
Веселий, гамірний.
Запрошує, дивує, розважає.
Ярмарок захоплює своїм різноманіттям.
Подія.

Словничок

Ярмарок — торг, який влаштовують регулярно в певну пору року і в певному місці для продажу й купівлі товарів.

Базар — торгівля продуктами харчування або предметами широкого вжитку на площі чи в спеціально збудованому приміщенні.

По закінченні роботи учні презентують результати виконання завдань і підраховують кількість отриманих балів.

4. Вправа “Заповни схему” (робота в групах)

Усі групи працюють з картками, на яких зображені асоціативні куці з порожніми кружками. Завдання: заповнити схеми назвами різних груп слів і дібрати до кожного з них по два приклади. Роботу проводять у формі змагання. Якість її виконання оцінюють 1 балом.

Орієнтовний перелік груп слів

5. Повторення вивченого про пряме і переносне значення слова. Ознайомлення з професією хліборобів

Учні розглядають слайд із зображенням павільйону і слухають учителя.

— Наша земля славиться багатими чорноземними ґрунтами, тому з давніх-давен люди нашого краю займалися хліборобством. Запрошую вас у павільйон

хліборобів попрацювати в парах і за правильне виконання завдання отримати 1 бал.

Прочитайте вірш, знайдіть у ньому слово, яке можна вжити як у прямому, так і в переносному значенні. Складіть і запишіть з ним по два словосполучення з прямим і переносним значенням.

Вітерець над нивою літав.
— Чом ти, ниво, золота? — питає.
І шумлять у відповідь жита:
— Я від рук робочих золота.

Автор невідомий

6. Узагальнення знань про багатозначні слова.

Ознайомлення з професією коваля

Учні розглядають на слайді зображення майстерні, слухають представника довідкового бюро.

Повідомлення довідкового бюро

Орієнтовний зміст розповіді

Коваль — майстер, який кує метал і виготовляє з нього різні предмети, а також підковує коней.

Ковалів завжди поважали, адже ця професія вимагала великої фізичної сили, наполегливості, творчості. Коваль міг виготовити будь-який предмет із заліза: чи то знаряддя праці, чи то річ домашнього вжитку.

Самостійна робота

— Прочитайте уривок вірша. Знайдіть слово, яке має кілька значень — отримаєте 1 бал.

Ковалю, ковалю, зготов мені ключик,
І сильні завіси, й замочок блискучий.

Марійка Підгірянка

— Складіть речення з різним значенням слова “ключ”, скориставшись підказкою коваля. Маєте змогу отримати 1 бал.

I варіант

Журавлиним я буваю,
З нотами пісні співаю,
Інформацію ховаю.

II варіант

Може він замок відкрити,
Може гайку закрутити
І водою напоїти.

Гра “Здогадайся, що це”

Учні читають вислови.

- Він може довести до Києва.
- Він може бути гострим, як ніж.
- Він схожий на лопату, особливо у балакучих.
- Його можна проковтнути, коли треба щось сказати.

Діти роблять висновок, що йдеться про язик. Учитель просить сказати, що ще називають словом “язик”. (Полоненого, бранця; металевий стержень, било у дзвонах.) Оцінка за виконання роботи — 1 бал.

7. Фізкультхвилинка

— Жоден ярмарок не обходиться без троїстих музик, які створюють святкову атмосферу й добрий настрій. Завітали вони й до нас.

Учні виконують танцювальні рухи під аудіозапис мелодії троїстих музик.

Бажаєте підвищити кваліфікацію?

Завітайте на сайт журналу “Учитель початкової школи”
upsh.com.ua

Відтепер усі охочі мають змогу підвищити свій фаховий рівень за публікаціями авторів часопису — досвідчених учених і практиків.

Переваги навчання онлайн:

- ✓ можливість самостійного вибору програми
- ✓ зручний для вас час навчання
- ✓ інтерактивні завдання
- ✓ можливість опановувати тему поетапно
- ✓ додаткові матеріали з теми

По завершенні навчання Ви отримаєте **СЕРТИФІКАТ**,
що підтверджує успішне підвищення кваліфікації

Охочі мають змогу оприлюднити власний творчий доробок
з опанованої теми й отримати **СВІДОЦТВО ПРО ПУБЛІКАЦІЮ**

З нами навчатися легко!

